

Чижевський Б. Г.

*кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник
відділу економіки та управління загальною середньою освітою
Інституту педагогіки НАПН України;
заслужений працівник освіти України,
м. Київ, Україна*

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ

Стратегічні та невідкладні завдання підготовки педагогічних працівників з метою забезпечення подальшого розвитку закладів загальної середньої освіти усіх типів, ступенів підпорядкування та форми власності визначені основними положеннями Конституції України, законів України “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту”, Цілей сталого розвитку до України до 2030 року та Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова Українська школа” на період до 2029 року, а також реаліями воєнного періоду, військового стану та післявоєнної відбудови і розвитку. Заклади загальної середньої освіти України забезпечать виконання завдань окреслених державою, суспільством, спільнотою та особистістю за умови наявності кваліфікованих педагогічних кадрів які якісно володіють науковими знаннями, науковим мисленням, науковим світоглядом та знаннями і компетентностями управління динамічними інноваційними процесами як у конкретному класі (групі) зокрема, так і в закладі загальної середньої освіти в цілому. Сучасний учень потребує творчого талановитого Учителя – Особистість, друга, доброго наставника, талановитого та вмілого організатора-управлінця.

Підготовка, перепідготовка та стажування педагогічних працівників є інноваційною науково-практичною проблемою за завданнями, суттю, специфікою, змістом, методами, формами, параметрами організаційного забезпечення, особливостями реалізації та носить комплексний характер. Адже, педагогічна спільнота має бути готовою до забезпечення стійкого, стабільного, стрибкоподібного, збалансованого, поступального, усталеного, узгодженого еволюційного інноваційного розвитку та прогресу демократичної держави, соціального суспільства, творчо обдарованої особистості, що спричиняє закономірну необхідність Особистості працювати над собою та забезпечувати потреби постійного удосконалення, зростання всієї сфери освіти зокрема, і особливо галузі загальної середньої. Глибокий вплив на її функціональність та конкурентоспроможність здійснюють 4-та науково-технічна революція, суспільні революції та суспільні, насамперед економічні відносини, під впливом яких змінюються зміст, структура, форми, особливості, динаміка, періодичність і тривалість навчання, безпекові, соціальні, матеріально-технічні, інформаційні умови освітнього процесу. У той же час реалізація позитивних результатів науково-технічних революцій в більшості випадків визначається духовними засадами, ціннісною основою, моральними принципами, рівнем та масштабністю фундаментальних наукових досліджень, якістю освіти.

Тому важливе значення має опанування педагогічними працівниками філософією, методологією, закономірностями та специфікою демократичного управління, тобто, керування, інспектування, школознавства, адміністрування, самоконтролю, самооцінки, оцінки, регулювання, менеджменту з метою забезпечення реалізації права особистості на

здобуття наукової, якісної, доступної, безоплатної загальної середньої освіти в сучасних умовах війни, воєнного стану, нестабільності та децентралізації.

Сьогодення диктує нові виклики управлінню системою загальної середньої освіти. З цією метою необхідно забезпечувати підготовку педагогічних кадрів з урахуванням перспектив розвитку демократичної держави, соціального суспільства, творчо обдарованої особистості на основі наукового супроводження інноваційного розвитку середньої освіти, яка б базувалася на вивірених наукових засадах та була б проіннята ідеями формування пріоритетності духовно-моральних цінностей, демократизації, культури, свободи, реалізації та захисту прав учасників освітнього процесу, а також будувалася на принципі “аналізу глобально – дій локально”.

Під час підготовки педагогічних працівників враховується, що творче управління, яке включає в собі також наукову організацію праці, педагогіку співробітництва, оцінювання, керування, адміністрування, регулювання, менеджмент, – є об’єктивним елементом процесу упорядкування освітньої системи, суть якої полягає у розвитку, збереженні, захисті освітнього процесу, його науковості, комплексності, цілісності, підтриманні заданого якісного режиму діяльності і досягнення мети шляхом обміну інформацією між їхніми підсистемами (ректор, проректори, директор/декан, куратор, науково-педагогічні працівники, студент, директор, заступники директора, класний керівник, психолог, соціальний педагог, педагогічні працівники, батьки, учень) за каналами прямого і зворотного зв’язку.

В Україні напрацьований величезний досвід управління загальноосвітніми закладами освіти, особливо в період індустріалізації та науково-технічної революції, модернізації та реформування. В педагогічній науці та практиці є приклади окремого узагальнення передового педагогічного досвіду щодо розвитку спеціалізованих шкіл, гімназій, колегіумів, ліцеїв, навчально-виховних комплексів, навчально-виробничих об’єднань, опорних закладів загальної середньої освіти, спроможних шкіл для кращих результатів, флагманських шкіл. Певні досягнення мають експериментальні, авторські загальноосвітні навчальні заклади, асоційовані загальноосвітні навчальні заклади ЮНЕСКО, пілотні школи. Чільне місце в педагогічній науці і практиці посіли педагоги новатори, педагогічні працівники, які працювали на довірі у вищих педагогічних закладах освіти. У той же час педагогічні працівники мають також бути готовими до реалізацій концепцій, програм, проектів “Сучасна школа”, “Нова українська школа”, “Школа майбутнього”, “Зелена школа”.

Необхідно враховувати і той факт, що за останні десятиліття проблема теоретичних та методологічних основ управління інноваційного розвитку середньої освіти почала розроблятися досить активно у зв’язку з науково-технічною революцією починаючи з 50-тих років ХХ ст., завданнями будівництва демократичної, суверенної держави України, розвитку соціального суспільства та інноваційної економіки знань у працях з проблем: філософії та методології освіти і інновацій (В. Андрущенко, Л. Губерський, В. Кремень, В. Лутай, В. Кудін); теорії і практики сучасної педагогіки, педагогічної творчості, педагогіки відкриття, педагогіки інноватики (К. Ангеловські, І. Бех, Ф. Брансуїк, В. Безпалько, С. Гончаренко, О. Захаренко, І. Зязюн, В. Кан-Калік, М. Кларін, О. Козлова, В. Луговий, В. Мадзігон, А. Макаренко, С. Максименко, В. Паламарчук, Л. Подимова, О. Попова, М. Поташник, І. Пригожин, К. Роджерс, О. Савченко, Г. Селевко, С. Сисоєва, В. Сластьонін, В. Сухомлинський, О. Сухомлинська, О. Топузов, Н. Юсуфбекова, М. Ярмаченко); управління соціально-педагогічними системами в умовах застосування та впровадження інновацій (В. Боднар, Л. Даниленко, Г. Єльнікова, Л. Карамушка, В. Маслов, В. Олійник, В. Пікельна); освітнього партнерства в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія (О. Топузов); партнерських засад державно-громадського управління як предмету розгляду в підручнику для керівника освіти (О. Топузов,

Л. Калініна, Н. Лісова, Г. Калініна, М. Малюга); економічно-правових умов державно-партнерської взаємодії суб'єктів управління опорних закладів освіти (О. Онаць, Г. Калініна, М. Малюга, В. Малешко, Л. Попович, М. Топузов, Б. Чижевський). Праці зазначених науковців мають увійти у зміст підготовки педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти за освітніми навчальними програмами з питань управління.

Використана література:

1. Конституція України (прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року).
2. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” (від 26 листопада 2015 року № 848 – VIII).
3. Закон України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” (від 11 липня 2001 року № 2623 – III).
4. Закон України “Про інноваційну діяльність” (від 4 липня 2002 року № 40 – IV).
5. Закон України “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” (від 8 вересня 2011 року № 3715 – VI).
6. Закон України “Про освіту” (від 5 вересня 2017 року № 2145 – VIII).
7. Закон України “Про повну загальну середню освіту” (від 16 січня 2020 року № 463 – IX).
8. Закон України “Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Фінляндської Республіки про реалізацію проекту “Фінська підтримка реформи української школи” (від 3 липня 2018 року № 2485-VIII).
9. Закон України “Про ратифікацію Кредитної угоди (Проект “Рівний доступ до якісної освіти в Україні” між Україною та Міжнародним банком реконструкції і розвитку від 5 вересня 2005 року (від 21 грудня 2005 року № 3255 – IV).
10. Указ Президента України “Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року” від 30 вересня 2019 року № 722/2019
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року від 14 грудня 2016 року № 988-р”
12. Андрущенко В. Організоване суспільство: Проблеми суспільної самоорганізації та інституалізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть : Досвід соціально-філософського аналізу : у 2 кн. / наук. ред. В. Савельєв. 3-ге вид., виправл., доповн. Київ : Знання України, 2018. Кн. 1 : Від мрії до дії. 2018 659 [1]; Кн. 2 : Філософія новітнього державотворення. 2018. 647 [1] с.
13. Вернадський В. І. Вибрані праці / Національна академія наук України ; переклад М. І. Кратка. Київ : Видавництво “Наукова думка”, 2005. 300 с.
14. Гончаренко Семен Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
15. Губерський Л. В., Кремень В. Г., Ільїн В. В. Філософія: історія, суспільство, освіта. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2011. 591 с.
16. Економічно-правові умови державно-партнерської взаємодії суб'єктів управління опорних закладів освіти : практичний посібник / О. М. Онаць, Г. М. Калініна, М. М. Малюга, В. В. Малешко, Л. М. Попович, М. О. Топузов, Б. Г. Чижевський / за ред. О. М. Онаць [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 97 с.
17. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний науковий ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
18. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України ; [гол. ред. В. Г. Кремень та інші] : 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : ЮрінкомІнтер, 2021. 1144 с.
19. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ : Грамота, 2005. 448 с.
20. Кудін В. О. Роздуми (Про смисл життя, про перспективи розвитку людства, про любов і ненависть, про добро і зло, про терор і тероризм, про покликання в житті та ін.). Харків : НТУ “ХПІ”, 2003. 184 с.
21. Педагогічний словник / за редакцією дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д. Київ: “Педагогічна думка”, 2001. 516 с.

22. Стратегії розвитку України: теорія і практика, О. С. Власюка, Ред. Київ, Україна : НІСД, 2002.
23. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України : в 3 т. / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця, акад. НАН України В. П. Семиноженка, чл.-кор. НАН України Б. Є. Квасюка. К. : Фенікс, 2007.
24. Сухомлинський В. О. Вибрані твори. В 5-ти томах. Т. 1. Київ : Радянська школа, 1976. 654 с.; Т. 2. Київ : Радянська школа, 1976. 650 с.; Т. 3. Київ : Радянська школа, 1977. 670 с.; Т. 4. Київ : Радянська школа, 1977. 640 с.; Т. 5. Київ : Радянська школа, 1977. 639 с.
25. Топузов О. М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. Київ : Інститут педагогіки: Педагогічна думка, 2021. 160 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-603-2-2021-160>
26. Топузов О. М., Калініна Л. М., Лісова Н. І., Калініна Г. М., Малюга М. М. Партнерські засади державно-громадського управління як предмет розгляду в підручнику для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. 2021. Вип. 27 С. 264–276. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2021-27-264-276>
27. Феном інновацій: освіта, суспільство, культура : монографія / за ред. В. Г. Кременя. К. : Педагогічна думка, 2008. 472 с.

УДК 005:338.48

Шапран І. М.

*аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Питання оцінки й визначення напрямків розвитку туристичної сфери приділена значна увага у науково-теоретичних і в практичних дослідженнях. Проблема визначення механізмів публічного управління галузі туризму потребує методологічного дослідження. Формування державного регулювання в туристичній сфері досліджували науковці: Р. Алоян, В. Антонова, О. Білотіл, М. Біль, О. Борисенко, А. Горецький, І. Драган, Л. Івашина, В. Ковальчук, О. Крюков, М. Латинін, І. Лопушинського, С. Майстро, Г. Ортіна, О. Парубчак, А. Помаза-Пономаренко, О. Радченко, Н. Рибальченко, С. Сисоєва, В. Сиченко, В. Степанов, І. Черниш та ін. За результатами комплексного та системного аналізу представлено якісно-нові концепції та підходи до визначення ролі, місця державних інститутів і недержавних структур у визначенні й оцінюванні ризиків, викликів і загроз розвитку туристичної сфери, що трансформується у соціально-економічний капітал територій. Крім того, проведено системний науковий аналіз засобів, методів, організаційно-правового та іншого ресурсного підґрунтя розвитку цієї сфери за наявних і можливих тенденцій, зокрема й в контексті теоретично-прикладних аспектів на національному та міжнародному досвіді. Сфера туризму є одним із пріоритетних напрямків державної політики, що має забезпечуватись крізь призму міжнародних стандартів, з урахуванням інтересів та потреб нашої країни. В цілому, стан вітчизняної політики в галузі туризму не відповідає сучасним світовим стандартам управління галуззю на державному рівні. У зв'язку з переходом від планової до ринкової моделі